

CEZA HUKUKU DERSİ

(VİZE SINAVI)

SORULAR

8., 9. ve 10. soruları cevaplamak zorundur.

- 1- Suç kavramını unsurlarıyla tanımlayarak, cezanın özelliklerini kısaca yazınız. **(10 p)**
- 2- Ceza hukukuna hakim olan ilkeleri yazarak, kısaca anlatınız. **(20 p)**
- 3- Suç genel teorisine göre, suçun unsurları nelerdir? Kısaca tanımlayınız. **(10 p)**
- 4- Ceza kanunlarının yer bakımından uygulanmasında hangi ilkeler geçerlidir? Temel ilkedен istisna olana doğru bir sıralama yapınız. **(10 p)**
- 5- Ceza kanunlarının kişi bakımından uygulanmasını anlatınız. **(10 p)**
- 6- İsnadiyet kavramını tanımlayınız. Türk Ceza Kanununda isnadiyetin belirlenmesinde hangi ölçütler kullanılmaktadır? **(10 p)**
- 7- Hukuka uygunluk nedeni kavramından ne anlaşılmalıdır. Bunlardan dört tanesini çok kısa şekilde açıklayarak, birer örnek veriniz. **(20 p)**
- 8- **OLAY:** A kasiyerlik yaptığı marketin kasasından her akşam 20 TL aşırmaı adet edinmiştir. Market zarar etmeye başladıktan sonra, marketi devralan B, A'nın bu tutumunu fark etmiş; güvenlik kameralarını incelemiştir. B, marketi devralmadan önce A'nın 28 kez para aldığını, ancak bunlardan dört tanesinde pişman olup parayı geri bıraktığını; marketi devraldıktan sonra da A'nın aynı eylemi 9 kez gerçekleştirdiğini gözlemlemiştir.
Burada kaç tane suç meydana gelmiştir, nasıl cezalandırılır, neden? **(10 p)**
- 9- **OLAY:** Daha önce TCK'nin 103. maddesinden mahkûm olmuş bir pedofil olan A, cezasını çektikten sonra, dışarı çıktığında, kafasından çocuk tacizinde bulunmayı tasarlayarak bir çocuk parkına giderek çocukları incelemeye başlamış; bu sırada onun daha önceki eyleminden haberdar olan polisler tarafından yakalanmıştır.
Burada A'nın cezalandırılıp cezalandırılmayacağını, suç yolu (*iter criminis*) kavramını anlatarak, tipiklik kavramını dikkate alarak değerlendiriniz. **(20 p)**
- 10- TCK'nin 80. maddesinde düzenlenen insan ticareti suçunu;
 - a) ani suç/mütemadi suç/zincirleme suç
 - b) icrai suç/ihmalî suç
 - c) bağılı hareketli suç/serbest hareketli suç
 - d) tek hareketli suç/seçimlik hareketli suçolması bakımından değerlendiriniz (birer cümlelik gerekçe ekleyerek). **(20 p)**

CEVAPLAR

- 1- Suç, kusur yeteneği bulunan bir kimsenin, tipe uygun (ceza kanunda yasaklanan), hukuka aykırı ve kusurlu hareketidir. Ceza suçun karşılığı olan zorunlu kötülüktür ve özellikleri şöyle sıralanabilir:
 - Kanunla düzenlenmesi
 - Hakim tarafından verilmesi
 - Mala veya özgürlüğe yönelik olması

- 2- Ceza hukukuna hakim olan ilkeler, hukuk devleti ilkesi, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi, kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesi ve insancılıktır. Hukuk devleti, devletin organlarının faaliyetlerini anayasa ve kanunlar çerçevesinde yürütmesi, yani hukuka bağlı olmasıdır. Bu sayede, adalet ve güvenlik sağlanmış, insan hakları gerçekleşmiş olur. Kanunilik ya da kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi, bireylere güvence sağlayan en önemli ilkedir. Suç ve ceza ancak yasama organı tarafından kanun yoluyla ihdas edileceğinden, bireylerin hangi eylemin suç olduğunu, hangisinin suç olmadığını önceden bilme olanağı bulunur. İdari tedbir olarak suç ihdas edilemez, ceza konamaz yahut hukuk kuralları yeni suç yaratacak şekilde kıyas edilemez. Bir kimse, işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı sorumlu tutulamaz. Kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesi ise, ancak kusur yeteneği bulunan kimselerin cezai sorumluluğu olduğunu düzenlemektedir. Kusursuz yapılan bir eylem cezalandırılmaz, ceza ile kusur arasında daima orantı bulunur. İnsancılık ilkesi ise, insanlara verilecek cezanın insancıl kurallar içinde gerçekleşmesini sağlar. Örneğin ölüm cezası ve işkencenin yasaklanması; insancılığın muhakeme kuralları için de geçerli olması gibi.
- 3- Suç genel teorisi, suç olan fiiller ile suç olmayan fiilleri birbirinden ayırt etmeyi sağlayan esasları düzenler. Genel kabul gören görüşe göre, suçun dört unsuru vardır:
- **Kanuni unsur (Tipiklik)** : Bir fiil, ceza kanununda yapılan suç tanımına tam olarak (tıpatıp) uyduğu müddetçe suç kabul edilir. Tıpe uygun olmayan eylem suç kabul edilemez ve cezalandırılmaz.
 - **Maddi unsur (Hareket)** : Ceza kanununda yapılması yasaklanmış hareket veya bu hareketin meydana getirdiği neticedir. Suç bir insan hareketi ile dış dünyada meydana gelen bir değişikliktir.
 - **Manevi unsur (Kusur)** : Suç fail tarafından bilerek veya isteyerek işlenir veya en azından bilerek işlenebilir. Hukuk düzeni, kişinin kusuru olmadan meydana gelen bir fiili cezalandırmaz.
 - **Hukuka aykırılık** : Suçu meydana getiren fiil, hukuk düzeniyle çatışma halindedir ve hukuka aykırı bir fiildir.
- 4- Ceza kanununun yer bakımından uygulanmasında dört ilke söz konusudur ve temel ilkedeki istisnaya doğru şöyle bir sıralama yapılabilir:
- Mülkîlik (Ülkesellik)
 - Şahsîlik (Kişiselik)
 - Koruma (Gerçeklik)
 - Evrensellik (Adalet)
- 5- Ceza kanunu kural olarak Türkiye’de yaşayan herkese uygulanır. Ceza kanununun kişi bakımından uygulanmasında anayasadan ve uluslar arası sözleşmelerden kaynaklanan istisnalar vardır. Anayasanın 105. maddesine göre, Cumhurbaşkanı vatana ihanet dışında görev suçlarından dolayı sorumsuzdur. Ancak kişisel suçlarından dolayı sorumludur. İkinci olarak Anayasanın 83. maddesinde yasama dokunulmazlığı düzenlenmiştir ve buna göre milletvekilleri TBMM’deki söz, oy ve düşüncelerinden dolayı sorumsuzdurlar. Uluslar arası hukuktan kaynaklanan

istisnalar ise diplomatlar ile yabancı askerlerin işledikleri suçlarla ilgilidir. Ancak burada bir sorumsuzluk değil, yargı bağışıklığı söz konusudur.

6- İsnadiyet (isnat yeteneği), anlama ve davranışları yönlendirme yeteneğidir. Bir kimsenin işlediği fiilden dolayı cezai sorumluluğunun olabilmesi için isnat yeteneğine sahip olması gerekir. Türk ceza hukukunda isnadiyetin belirlenmesinde kullanılan ölçütler şunlardır:

- Yaş küçüklüğü
- Akıl hastalığı
- Sağırlık ve dilsizlik

7- Suç olan bir eylem hukuk düzeni ile çatışma halindedir, yani hukuka aykırıdır. Buna karşın bazı durumların varlığı, tipe uygun bir eylemin yapılmasını hukuka uygun (meşru) hale getirmekte; böylelikle cezalandırılmasının önüne geçmektedir. Hukuka uygunluk nedenleri şunlardır:

- **Kanun hükmünün yerine getirilmesi:** (TCK, m. 24) Kanunun emrettiği bir hükmü uygulayan kimseye ceza verilmez. Örneğin icra memurunun cebren icra yapması hukuka uygundur.
- **Meşru savunma:** (TCK, m. 25/1) Kişinin kendisinin veya üçüncü bir kişinin (hayat veya cinsel dokunulmazlık) hakkına yönelik gerçekleşen veya gerçekleşme ihtimali olan saldırıyı, o andaki koşullara göre ve saldırı ile orantılı bir şekilde defetmesi amacıyla işlediği fiillerden sorumlu tutulmamasıdır. Örneğin, A'nın B'yi öldürmek üzere bıçakla saldırdığı bir anda, B'nin annesinin A'nın kafasına odunla vurarak yaralaması meşru savunmadır.
- **Zorunluluk hali:** (TCK, m. 25/2) Kişinin kendisinin neden olmadığı bir tehlike nedeniyle, kendisinin veya üçüncü bir kişinin hakkına yönelik bu tehlikeden kurtulması amacıyla işlediği elverişli ve orantılı fiilden dolayı sorumlu tutulmamasıdır. Örneğin, helikopter kazasında sağ kurtulmuş birinin, donmaktan kurtulmak amacıyla yakınlarda bulduğu bir kulübeye izinsiz girmesi.
- **İlgilinin rızası:** (TCK, m. 26/2) Kişinin üzerinde mutlak tasarrufta bulunacağı bir hakkına yönelik olarak, rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. Örneğin bir kimsenin kan bağışında bulunması durumunda, bu kanı alan ve kullanan kişi cezalandırılmaz.

8- TCK'nin 43. maddesi "zincirleme suç"u düzenlemektedir. Buna göre bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir, ancak bu ceza artırılarak verilir. Ceza hukukunda kural olarak her netice bir suçtur. Dolayısıyla A, önceki market sahibine karşı 24 hırsızlık için 43. madde kapsamında hırsızlıktan cezalandırılır. Pişman olduğu 4 hırsızlık nedeniyle kısmen geri verme yaptığı için mağdurun rızası dahilinde hakkında etkin pişmanlık indirimi uygulanabilir. A, marketin yeni sahibi B'ye karşı gerçekleştirdiği 9 hırsızlık eylemi için 43. kapsamında hırsızlık suçundan cezalandırılır.

9- Suç yolu (*iter criminis*) suç işleme düşüncesiyle ortaya çıkan ve tipikliğin gerçekleşmesiyle, kimi zaman ise haksızlığın sona ermesiyle biter. Suç yolu beş aşamadan oluşur:

- Suç işlemeye yönelik düşünce aşaması
- Hazırlık aşaması
- İcra hareketleri aşaması
- Tamamlama aşaması
- Sona erme aşaması

Kural olarak ilk iki aşama cezalandırmaya dayanak oluşturmaz. Bu olayda pedofil A, TCK'nin 103. maddesinde düzenlenen çocuk istismarı suçunu işlemeye yönelik bir düşünceye girmiş ve bunu gerçekleştirmek üzere bir parka gitmiştir. Ancak A, henüz çocuk istismarına yönelik olarak, suçun tipik unsurlarını içeren bir icrai harekete girişmemiştir. A'nın suç işleme düşüncesinde olması ve buna yönelik olarak bir parka gitmesi, cezalandırılması için yeterli bir dayanak değildir.

10-TCK'nin 80. maddesinde düzenlenen insan ticareti suçu;

- Mütemadi bir suçtur: Çünkü bu suçun işlenmesi belli bir süreci gerektirmektedir ve suçun maddi unsurunu oluşturan hareketlerin yapılmasıyla birlikte netice hemen gerçekleşmemekte, bir süre devam etmektedir.
- İcraî bir suçtur: İnsan ticareti suçu ancak, ülkeye sokma, ülke dışına çıkarma, tedarik etme gibi bir eylemin fail tarafından bizzat yapılmasıyla gerçekleşir, suçun ihmali olarak işlenmesi mümkün değildir.
- Bağlı hareketli bir suçtur: İlgili maddede suçun hangi fiillerle işlenebileceği sayılmıştır ve bu fiiller dışında bir fiille suçun işlenmesi mümkün değildir.
- Seçimlik hareketli bir suçtur: İnsan ticareti suçu, maddede sayılan fiillerden herhangi biriyle işlenebilir.